

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Svmmarivm

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

pro, per se vel per aliam, possit pro tribunali sedere: unde per sensum contrarium colligitur, quod in loco exempto iudicia exercere non possit: idque ne validè quidem. Vel locus siue ecclesia non est plenissimè exempta, quia vel populum subiectum non habet, vel is ab Episcopo exemptus non est, adeoque Prælati loci quasi episcopalem iurisdictionem habere non censetur. In hoc casu, vera est doctrina Friderici de Senis in consil. 2. allegata & commendata hic à Franco cit. n. 111. quod *subditus Episcopi delinquendo in loco exempto, obligatur statuto eius*: Quia privilegia ista exemptionis, quatenus sunt præiudicatia iurisdictioni ordinaria Episcopi, strictam interpretationem recipiunt; neque debent de casu expresso ad alios non expressos extendi, argum. c. cum capella 16. de priuileg. Et præberet hæc res occasionem delinquendi, turbarèturque non parum diocesalem Episcopi iurisdictionem, si ea erga Religiosorum Monasteria & Collegia, aut similia loca exempta, etiam comparatione subditorum in ijs delinquentium, se

non protenderet, uti per se patet.

Quamobrem, si Episcopus in eiusmodi Monasterio existens, personas sibi subditas citaret, & iudicia inter eas exerceret, acta valida forent, nec possent subditi contra processum excipere: sed ut licitè ac conuenienter hæc fiant, requiritur consensus Abbatis loci. Quæ doctrina sumitur ex c. luminoso 6. causa 18. q. 2. & traditur à Gl. in Clem. vn. ver. aut earum parte, de foro compet. Et ab hac sententia non discrepat P. Suarez cit. loco: solum enim dicere intendit, Monasteria & ecclesias Religiosorum exemptorum, non esse omnino ac plenissimè exempta; & non tam per se ac ratione sui, quàm personarum privilegiatarum inhabitantium: Adeo quidè, ut si accidat, Religiosos locum seu ecclesiam deserere, aut in Religiosos vel Clericos non exemptos transferendo alienare, ea haud dubiè sub iurisdictionem Episcopi recasura sit: quia sublato principali, tollitur accessorium; siue, sublato eo, quod est per se, tollitur etiam id, quod est per accidens.

TITVLVS III. DE RESCRIPTIS.

SUMMARIVM.

1. Rescriptum vim constitutionis & legis obtinet.
2. Et si propriè accipitur, est datum à Principe responsum, ad alterius consultationem, suggestionem aut petitionem.
Differt ab oraculo, epistolâ decretali, & priuilegio seu bulla gratiæ in quo?
3. Rescripta alia generalia sunt, que omnes subditos obligant; alia specialia, qua ius faciunt inter partes, & in negotiis pro quibus emanarunt.
4. Rescriptum aliud est secundum leges communes, & propriè Rescriptum dicitur; aliud contra illas, & vocatur

privilegium; aliud denique præter eas, & dicitur gratia seu beneficium Principis.

5. Similis diuisio est in Rescriptum iustitiæ, & gratiæ seu beneficii.

Estè post Constitutiones siue leges, de rescriptis Principum tractatur. Nam ea vim legis obtinere ait Vlpianus in l. i. ff. de Constit. Principum, *Quod Principi placuit, legis habet vigorem*. Veruntamen ex seq. §. eiusd. l. colligitur, Vlpianum legis vocabulum latè accepisse, pro quacunque constitutione, iussione, aut sententiâ robur habente secundum plenam Principis, à quo proficiscitur, potestatem:

H 3

Inquit

Inquit enim, *Planè ex his (constitutionibus) quedam sunt personales, nec ad exemplum trahuntur: cum tamen dictæ leges commune, & ad omnes pertinens præceptum continere debeant, l. 1. & seqq. ff. de legibus, & dixi supra in c. 1. tit. præced. In antiquis.*

2 Pro maiore intellectu, aduertendum primo, Rescriptum Principis, si propriè accipiatur, aliud non esse, quàm à Principe in scripto datum responsum, ad alterius consultationem, suggestionem, aut petitionem. Quare differt ab oraculo, quòd viæ vocis responsum est: Deinde differt ab epistola decretali & priuilegio, seu bulla gratiæ, quòd hæc non semper dentur ad alterius petitionem, vel suggestionem: sed interdum proprio motu Principis, nullaque præcedente petitione.

3 Aduertendum secundo, Rescripta seu responsa Principis, alia generalia sunt, & alia specialia. Generalia sunt, quæ vim obligandi erga omnes, seu in omni loco subiecto habent; Vel quia eâ mente primitus data sunt, l. 3. §. Diuus Adrianus, ff. de sepulchro violato, & exemplū est in l. ult. C. de temp. in integr. restitutionis: Vel quia postea in corpus iuris cum auctoritate redacta, atque omnibus proposita sunt, vt vim legum seu decretorū haberent, vt constat ex præfat. Gregor. IX. Papæ super quinque libr. decret. & cap. 1. d. 20. & annotauit Bartol. in l. 1. ff. de constit. Princip. & videri possunt quæ dixi tit. præced. in c. 1. n. 6. Specialia autem rescripta, seu responsa sunt, quæ cum respectu ad certam causam, personas, locum, vel tempus emanarunt, iuxta c. 1. d. 29. neque maiorem postea extensionem acceperunt. Et de his sermo est in l. 2. C. de legibus, vbi dicitur, quòd responsa Principis ad relationes & suggestiones Iudicū in certo negotio, sicuti & priuilegia, seu concessiones factæ alicui prouinciæ, ciuitati, aut Curtiæ, *generalia iura non sint, sed leges faciant his duntaxat negotiis, ac personis, pro quibus fuerunt promulgata.*

4 Aduertendum tertio: Rescriptum Principis aliud esse secundum leges communes,

quod nomen rescripti strictè & propriè sibi vendicat: De his sermo est in l. penult. C. de precibus Imperatori offerendis, quòd *rescripta Principis contra ius elicitæ ab omnibus Iudicibus refutari conuenit.* Aliud verò est contra communes leges, & dicitur priuilegium, quasi priuata lex, in fauorem alicuius specialiter data, c. 3. d. 3. Aliud denique est rescriptum præter legem, quòd dicitur gratia seu beneficium Principis. Quamquam, vt supra dixi, gratia, & priuilegium latius etiam patent, quàm rescriptū propriè & strictè acceptum. Id enim requirit, suggestionem seu petitionem præcessisse: At verò gratia & priuilegium interdum datur proprio motu & nullà præcedente petitione, vt supra dixi. Interim verò nihil prohibet, quin clausula *motus proprii* apponatur propriè dicto rescripto, si videl. antecessit petitio, sed Pontifex non eam ex ea, quàm ex sua gratia & liberalitate moueatur ad concedendum, vt videre est apud Petr. Rebuffum in praxi benefic. tit. de clausulis mandator. n. 2.

5 Similis diuisio est, quòd rescriptum aliud est iustitiæ, seu tendens ad iustitiæ administrationem idque plerumque esse solet ad lites iudicarias, si videl. partibus in iudicio contententibus, ad controuersæ terminationem Princeps secundum iura rescribat. Aliud verò est rescriptum gratiæ, seu beneficii, quòd ex mera Principis liberalitate in fauorem alicuius, contra, aut præter commune ius conceditur: Et hæc vel gratiæ absolutæ sunt, in nullius grauamen cedentes, de quibus sermo est in supra cit. l. penult. C. de precibus Imper. offerendis; *si sit aliquid, quòd non ledat alium, & pro sit petenti, vel crimen supplicantibus indulgeat, seu condonet.* Vel gratiæ respectiuæ, & cum alterius onere, aut iuris aliquo præiudicio iunctæ. Tametsi verò istæ gratiæ, seu priuilegia, præsertim si nullà antecedente petitione, motu proprio procedant, nõd propriè rescripta dici debeant, latè nomen eo nomine etiam comprehenduntur, prout Abbas annotauit in rubr. huius tit. dicens, ita hic accipi, quia sub hoc titulo de rescriptis tracta.

tractatur etiam de priuilegijs, & rescriptis beneficialibus. Videri etiam potest Rebuff. in praxi benef. p. 1. tit. de differ. inter rescripta gratiæ, & iustitiæ, & in tract. de rescript. & literis regijs in præfat. n. 11. & seqq. Petr. Greg. Tholosanus lib. 1. de rescript. cap. 2. diu. 1.

CAPITVLVM I.

Sicut Romana.

PARAPHRASIS.

Titio à Sede Apostolica generaliter concessa fuit licentia appellandi: postea verò Pontifex causam, quæ inter Titium & Caium erat, Iudicibus delegatis, sublato appellationis remedio, commisit; sed Titius postea à sententia Iudicum appellauit. Hoc casu respondit Alexander III. appellationem illius admittendam non esse: quia speciale rescriptum de non admittenda appellatione in certa causâ derogat generali rescripto, seu priuilegio appellandi à Iudicibus.

SUMMARIVM.

1. Potest Papa, & quilibet supremus Princeps (solus tamen) iudici delegare causam, sublato appellationis remedio.
2. Potest etiam Princeps alicui per priuilegium concedere, ut ei liberè appellare liceat.
3. Priuilegium, si fieri potest (vbi potest in predicto priuilegio) ita explicandum est, ut aliquid ultra ius commune tribuat.
4. Mandatum speciale derogat generali.
5. Et si mandatum sit lex generalis, ei derogat lex specialis, siue hac sequatur, siue præcedat.
6. Legi generali non derogat rescriptum iustitiæ ei contrarium.
7. Derogatur ei per priuilegium strictè acceptum, quod est contra ius seu com-

- munem legem; quod est præter vel ultra ius, priuilegium est latè acceptum.
8. Priuilegium (latè acceptum) generale derogatur & limitatur per speciale rescriptum, seu alias concessum priuilegium.
 9. Rescripto generali, siue iustitiæ sit, siue gratiæ, aut beneficiale, derogatur per alterum speciale; quod tamen cum limitatione intelligendum.
 10. Non valet Rescriptum à Pontifice, nec executioni mandari debet, per quod illegitimo confertur Canonatus Ecclesie; in qua statutum viger, ut nemo illegitimus Canonicus instituatur, nisi huius specialis mentio fiat, aut rescripto inserta sit clausula derogatoria.

NOTANDVM I. Rom. Pontifex, tanquam supremus Iudex in rebus ecclesiasticis, potest Iudici causam delegare, sublato appellationis remedio. Sed id præter Principem seu supremum iudicem, nemini alteri concessum esse, constat ex c. super quæstionum 27. iun. Gl. ver. prouocationis, de off. delegati, l. 1. §. Interdum, ff. A quibus appellare non licet, & videri potest Gl. in c. vlt. ver. figura, de hæret. in 6. quod inferior Princeps, etiam Legatus, non possit concessa alicui iuris remedia auferre.

NOTANDVM II. Princeps alicui per priuilegium concedere potest, ut liberè ei appellare liceat: Ita apertè colligitur ex textu cit. Sed est difficultas, quam hîc mouet Gl. ver. vt liberè. Priuilegia enim ita concedi debent, ut quippiam operentur, idèque aliquid tribuant, quod iure communi concessum non est, uti constat ex l. 1. C. de thesauris lib. 10. & c. in his 30. de priuilegijs vbi id tradit Gl. communiter recepta ver. ex indulgentia. Atqui communi iure omnibus remedium appellationis concessum est; maximè in causis ecclesiasticis ad Rom. Pontificem c. de appellationibus 11. c. super eo 12. de appellat. Ergo inutile fuit priuilegium seu indultum à Sede Apostolica Titio datum, ut liberè appellare liceat.

Duplex.